

Μαρία Καντηρέα

ΕΡΓΟ-ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ρωμαϊκής Ιστορίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
kantirea@hist.auth.gr

Πεδία έρευνας

Ελληνική και λατινική Επιγραφική, Τοπογραφία και μνημεία, Ιστορία της αρχαίας Κύπρου, Λατρεία ηγεμόνα, Προσωπογραφία.

Ερευνητικά προγράμματα

1. Epigraphic Contribution to the Topography of the Roman East (EPITOPO). Συλλογή, μετάφραση και σχολιασμός των περ. 3.000 επιγραφών σχετικών με τα οικοδομικά προγράμματα στις ανατολικές επαρχίες της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας (2010-2012, χρηματοδότηση: Πανεπ. Κύπρου). Συγγραφή τόμου σε εξέλιξη.
2. Έκδοση των αλφαβητικών επιγραφών της Κύπρου στη σειρά *Inscriptiones Graecae* (XV.2, 1-4) σε συνεργασία με την Ακαδημία Επιστημών του Βερολίνου και συνεκδότρια την D. Summa (<http://ig.bbaw.de/forschung-aktuell>). Σε εξέλιξη, βλ. Δημοσιεύσεις Ι.4.
3. Les victimes de l'*abolitio memoriae*. Προσωπογραφικές και επιγραφικές μελέτες σε συνεργασία με τους St. Benoist, Ch. Hoët-van Cauwenberghe, S. Lefebvre *et al.* (Πανεπ. Lille 3 & Dijon).

Σπουδές

- 2003 Διδακτορική διατριβή στην Ιστορία, Paris I-Panthéon-Sorbonne. *Le culte impérial en Achaïe sous les Julio-claudiens et les Flaviens*. Επιβλ. Καθ. M. Christol.
- 1995 DEA (Master) en Histoire et Civilisation de l'Antiquité, Paris I Panthéon-Sorbonne.
- 1992 Πτυχίο Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, ΕΚΠΑ.
- 1995 Κατεύθυνση Αρχαιολογία, ΕΚΠΑ.
- 1997-1999 Μέλος της αρχαιολογικής ομάδας ανασκαφών στον Ωρωπό Αττικής. Αρχαιολογική Εταιρεία. Διευθ. Καθ. Α. Μαζαράκης-Αινιάν.

Ξένες γλώσσες: Γαλλικά, αγγλικά, γερμανικά, ιταλικά, τουρκικά (βασικές γνώσεις).

Εργασία

- 2019-σήμερα Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ρωμαϊκής Ιστορίας.
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, ΑΠΘ.
- 2004-2018 Λέκτορας, Επίκουρη και Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αρχαίας Ιστορίας.
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπ. Κύπρου.
- 2003 Βοηθός έρευνας (με σύμβαση έργου).
ΚΕΡΑ, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα. Προϊστ. Καθ. Α. Ριζάκης.
- 1998-1999 Ερευνήτρια.
Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Αθήνα.
- 1993-1998 Βοηθός έρευνας (με ιδιότητα υποτρόφου).
ΚΕΡΑ, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα. Προϊστ. Καθ. Α. Ριζάκης.
- 2002-2003 Freelance δημοσιογράφος (πολιτισμός και τουρισμός) για ημερήσια εφημερίδα στο Παρίσι.
- 1997-1999 Συγγραφή λημμάτων για την Σχολική Εγκυκλοπαίδεια Πατάκης Oxford, Αθήνα 2000.

Μέλος της *Société Française des Études du Monde Romain* (SFER, Παρίσι) και της *Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών* (Λευκωσία).

Δημοσιεύσεις

I. ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑ

1. A. Rizakis, S. Zoumbaki, M. Kantirea, *Roman Peloponnese. I. Roman Personal Names in their Social Context*, Athens 2001 (ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 31).
2. *Les dieux et les dieux Augustes. Le culte impérial en Grèce sous les Julio-claudiens et les Flaviens : études épigraphiques et archéologiques*, Athènes 2007 (ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 50).
3. *Οι Επιγραφές του Κυπριακού Μουσείου. Στιγμιότυπα της Ιστορίας της Αρχαίας Κύπρου*, Λευκωσία 2019 (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κύπρου).
4. M. Kantirea & D. Summa, *IG XV.2.1: Inscriptiones Cyprī alphabeticae. Inscriptiones Cyprī orientalis*, Berlin-Boston 2020.

II. ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ - ΚΕΦΑΛΑΙΑ - ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ (PEER-REVIEW)

1. «Remarques sur le culte de la *domus Augusta* en Achaïe de la mort d'Auguste à Néron», στο O. Salomies (ed.), *The Greek East in the Roman Context*, Helsinki 2001, σ. 51-60.
2. «Παρατηρήσεις ως πρὸς τὴν ἴδρυσι τῆς αὐτοκρατορικῆς λατρείας στὴν Πελοπόννησο», στο *Πρακτικὰ τοῦ Στ' Διεθνοῦς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν*, Ἀθήνα 2001-2002, τόμος Β', σ. 423-432.
3. «L'oracle d'Aphrodite à Paphos et l'ascension des Flaviens à l'Empire», *Mediterraneo Antico* 10, 2007, σ. 447-460.
4. «Statues de culte et *damnatio memoriae* : l'exemple du Métrôn à Olympie», στο S. Benoist, A. Daguët-Gagey (éds), *Mémoire et Histoire. Les procédures de condamnation dans l'Antiquité romaine (Metz, 28-29 Octobre 2005)*, Metz 2007, σ. 181-194.
5. «Le culte impérial à Chypre : relecture des documents épigraphiques», *ZPE* 167, 2008, σ. 91-112.
6. «Une famille sacerdotale du culte impérial de Sicyone (*Syll*³ 846 et *IG* IV 399)», στο A. D. Rizakis, F. Camia (eds), *Pathways to Power: Civic Elites in the Eastern Part of the Roman Empire. International Workshop organized by the Italian Archaeological School at Athens*, Athens 2008, σ. 15-22.
7. «Apollon Hylatès et Apollon César à Kourion : contribution épigraphique à la topographie du sanctuaire», *CCEC* 40, 2010, σ. 253-275.
8. με τον F. Camia, «The imperial cult in the Peloponnese», στο A. D. Rizakis, C. E. Lepenioti (eds), *Roman Peloponnese. III. Society, Economy and Culture under the Roman Empire: Continuity and Innovation*, Athens 2010, σ. 375-406.
9. «Pouvoir, patronage et évergétisme à Chypre», στο S. Benoist, A. Daguët-Gagey, C. Hoët-van Cauwenberghe (éds), *Figures d'empire, fragments de mémoire. Pouvoirs et identités dans le monde romain impérial (IIe s. av. n. è. - VIe s. de n. è.)*, Lille 2011, σ. 243-256.
10. «Étude comparative de l'introduction du culte impérial à Pergame, à Athènes et à Éphèse», στο P. P. Iossif, A. D. Chankowski, C. C. Lorber (eds), *More than Men, Less than Gods. Studies on Royal Cult and Imperial Worship*, *Studia Hellenistica* 51, Leuven-Paris-Walpole, Ma 2011, σ. 521-551.
11. με την Ch. Hoët-van Cauwenberghe, «La popularité de Germanicus en Orient : les figures d'un prince héritier sous Tibère», *CCG* 24, 2013, σ. 135-156.
12. «Imperial birthday rituals in Late Antiquity», στο A. Beihammer, S. Constantinou, M. Parani (eds), *Court Ceremonies and Rituals of Power in Byzantium and the Medieval Mediterranean. Comparative Perspectives*, Leiden-Boston 2013, σ. 37-50.
13. «Gouverneurs, évêques et notables de Chypre au Bas-Empire», στο S. Benoist, Ch. Hoët-van Cauwenberghe (éds), *La vie des autres. Histoire, prosopographie, biographie dans l'Empire romain*, Lille 2013, σ. 113-127.
14. με την Chr. Hoët-van Cauwenberghe, «Lieu grec de mémoire romaine : la perpétuation de la victoire d'Actium des Julio-claudiens aux Sévères», στο A. Gangloff (éd.), *Lieux de mémoire en Orient grec à l'époque impériale*, Berne 2013, σ. 279-303.
15. «Travaux de construction et commanditaires à Chypre romaine», στο D. Michaelides (ed.), *Epigraphy, Numismatics, Prosopography and History of Ancient Cyprus. Papers in Honour of Ino Nicolaou*, Uppsala 2013, σ. 235-242.
16. «Reconstituer l'histoire grecque sous l'Empire : à propos de l'asile au temps de Tibère (Tacite, *Annales*, 3, 60-64 et 4, 14.1-2)», *Latomus* 73, 2014, σ. 415-438.

17. «Constructions sacrées des affranchis et esclaves en Asie Mineure sous l'Empire», στο W. Eck, P. Funke *et al.* (Hrsgg.), *Öffentlichkeit-Monument-Text. XIV Congressus Internationalis Epigraphiae Graecae et Latinae (27.-31. Augusti MMXII)*, Berlin 2014, σ. 624-626.
18. «Conclusions. Vers une autre approche historiographique : écrire l'histoire de Rome et de son Empire à partir des *monumenta*», στο S. Lefebvre (éd.), *Monumenta. Du centre du pouvoir aux confins de l'Empire*, Dijon 2014, σ. 179-185.
19. «Αλφαβητικές επιγραφές της Κύπρου: επιγραφική συμβολή στην ανασύνθεση της ιστορίας του νησιού κατά την Αρχαιότητα» στο *Κύπριος Χαρακτήρ. Ιστορία, Αρχαιολογία & Νομισματική της Αρχαίας Κύπρου*, 2015 (kyprioscharacter.eie.gr/el/t/AP).
20. «Monuments des *Iulii* à Ilion-Troie et la mémoire de *syngénéia*», στο S. Benoist, A. Daguët-Gagey, Ch. Hoët-van Cauwenberghé (éds), *Une mémoire en actes : espaces, figures et discours dans le monde romain*, Lille 2016, σ. 173-187.
21. «Re-shaping the sacred landscape through benefaction. The sanctuary of Lykosoura in the Peloponnese», στο M. Melfi, O. Bobou (eds), *Hellenistic Sanctuaries. Between Greece and Rome*, Oxford 2016, σ. 27-39.
22. «Non-elite Benefactors in the Roman East: Building Activity by Freedmen, Slaves, Craftsmen and Traders», στο B. Takmer, E. N. Akdoğan Arca, N. Gökalp Özgül (eds), *Vir Doctus Anatolicus. Studies in Memory of Sencer Şahin. Sencer Şahin Anısına Yazılar*, Istanbul 2016, σ. 471-493.
23. «Τιμητικό ψήφισμα της Μεσσήνης για τον Πόπλιο Κορνήλιο Σκιπίωνα, 2/1 π.Χ. - 2/3 μ.Χ.», «Τιμητική επιγραφή για τρεις ευεργέτες στη Μυτιλήνη, 44-36 π.Χ.», «Ανέγερση ανδριάντα του αυτοκράτορα Καρακάλλα στην Πάφο, 211/212 μ.Χ.», «Επιτάφια επιγραφή του Γαΐου Ιουλίου Φιλοπάππου, 114-116 μ.Χ.», στο Σ. Ανεζήρη (επιμ.), *Ανθολόγιο. Επιλογή επιγραφών και παπύρων της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου. Κείμενα, μετάφραση, σχολιασμός*, Αθήνα 2017², σ. 59-66, 126-133, 137-142, 182-186.
24. «Επαναπροσδιορίζοντας την έννοια του κλασικού σε κυπριακά συμφραζόμενα: η διδασκαλία της ρωμαϊκής ιστορίας», στο Ε. Polyviou, *Η κλασική παιδεία στη Μέση Εκπαίδευση*, Λευκωσία 2018, σ. 117-123.
25. «The Topography of the Imperial Temples in the Greek East: a Political Answer to a Religious Question», στο E. Koulakiotis, Ch. Dunn (eds), *Political Religions in the Greco-Roman World: Discourses, Practices and Images*, Cambridge 2019, σ. 306-323.
26. «Servius Sulpicius Pancles Veranianus : le grand bâtisseur de Salamine», στο S. Rogge, Chr. Ioannou, Th. Mavrogiannis (eds), *Salamis of Cyprus. History and Archaeology from the Earliest Times to Late Antiquity*, Münster 2019, σ. 571-580.
27. με την P. Christofi, «*Anax* Nicocles of Salamis in a new inscription», *CCEC* 50, 2020, σ. 217-232.
28. «De Trajan Zeus *Philios* au Panthéon d'Hadrien : enjeux politico-religieux et mémoires des Grecs et des chrétiens», στο St. Benoist *et al.* (éds), *Mémoires de Trajan, Mémoires d'Hadrien*, Lille 2020, σ. 175-186.
29. «The Ptolemaeum in Paphos: Revisiting the Epigraphic Evidence in its Historical Context», *ZPE* 225, 2023, σ. 149-158.
30. «Building Inscriptions from Roman Lydia», στο E. Lafli, G. Labarre, (eds), *Studies on the history and archaeology of Lydia from the Early Lydian Period to Late Antiquity*, Besançon 2023, σ. 379-386, 524.
31. «Les inscriptions de Chypre (*IG* XV et au-delà) : avantages et limites des statistiques épigraphiques», *CCG* (υπό έκδοση).
32. «Ptolemaeum and Tycheum : Two still undiscovered shrines at Paphos», in Cl. Balandier, D. Michaelides, St. Raptou (eds), *Nea Paphos and Western Cyprus* (υπό έκδοση).

III. ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΕΣ

1. *AC* 80, 2011, σ. 517-519 : Éric Guerber, *Les cités grecques dans l'Empire romain. Les privilèges et les titres des cités de l'Orient hellénophone d'Octave Auguste à Dioclétien*, Rennes 2009.
2. *Sehepunkte* 2012 (www.sehepunkte.de/2012/10/21627.html) : Anna Heller et Anne-Valérie Pont (textes réunis par), *Patrie d'origine et patries électives: les citoyennetés multiples dans le monde grec d'époque romaine. Actes du colloque international de Tours, 6-7 novembre 2009*, Ausonius Éditions, Scripta Antiqua 40, Bordeaux 2012.

3. *Sehepunkte* 2013 (www.sehepunkte.de/2013/09/23222.html) : Takashi Fujii, *Imperial Cult and Imperial Representation in Roman Cyprus*, Habes 53, Stuttgart 2013.
4. *Bryn Mawr Classical Review* 2016 (<http://bmcr.brynmawr.edu/2016/2016-01-26.html>) : Norbert Dörner, *Feste und Opfer für den Gott Caesar; Kommunikationsprozesse im Rahmen des Kaiserkultes im römischen Ägypten der julisch-claudischen Zeit (30 v. Chr. – 68 n. Chr.)*, Pharos - Studien zur griechisch-römischen Antike, Bd. 30, Rahden/Westf., Leidorf 2014.

IV. ΛΗΜΜΑΤΑ ΣΕ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ

1. «Apotheosis and heroization», «*Rhomaia*», in *Encyclopedia of Ancient History* (eds R. S. Bagnall et al.), Blackwell Publishing 2013, σ. 573-575, σ. 5843 ([www.http://onlinelibrary.wiley.com](http://onlinelibrary.wiley.com)).
2. Λήμματα τοπογραφίας της Μικράς Ασίας και θεσμών της ελληνο-ρωμαϊκής Αρχαιότητας στην *Εγκυκλοπαίδεια Μικράς Ασίας*, Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, 2001-2003 (<http://www.ehw.gr/1.aspx?id>).
3. Λήμματα ιστορικής γεωγραφίας και αρχαίας Ιστορίας στην *Παιδική Εγκυκλοπαίδεια Πατάκη*, Αθήνα 2000.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Προπτυχιακά μαθήματα (διαλέξεις)

Εισαγωγή στην Αρχαία Ιστορία (Πανεπ. Κύπρου, 2004-2018).
Ρωμαϊκή Ιστορία (Πανεπ. Κύπρου, 2004-2018. ΑΠΘ, 2019-σήμερα).
Ειδικότερα μαθήματα για την Κλασσική και Ελληνιστική περίοδο, για τη Res publica, για την Αρχαία Κύπρο κ.ά.

Προπτυχιακά (φροντιστήρια / σεμινάρια)

Θέματα ιστορίας της περσικής και της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, των ελληνιστικών βασιλείων. Αρχαία Κύπρος. Αρχαία θρησκεία, αυτοκρατορική λατρεία και πρώιμος Χριστιανισμός. Ιστορικές προσωπικότητες. Θεσμοί πόλεων. Ευεργεσία. Επιγραφική κ.ά.

Μεταπτυχιακά μαθήματα

Μεθοδολογία της έρευνας και ασκήσεις (ΑΠΘ).
Πηγές της Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Ιστορίας (ΑΠΘ).
Επιγραφική, μελέτη επιγραφών και πρακτική εξάσκηση σε μουσεία (Πανεπ. Κύπρου, ΑΠΘ).
Προσωπογραφία, εξάσκηση στις μεθόδους σύνταξης καταλόγων (Πανεπ. Κύπρου).
Αρχαία Κύπρος: μελέτη πηγών και μνημείων (Πανεπ. Κύπρου).

Επίβλεψη διδακτορικών διατριβών

1. Μαρία Αχιλλέως, *Η κοινωνία της ρωμαϊκής Κύπρου βάσει επιγραφικών δεδομένων και αρχαιολογικών μαρτυριών* (Πανεπ. Κύπρου, υποστήριξη: 2022).
Επιβλέπουσα μέχρι το τέλος του 2018 και την αποχώρησή μου από το Πανεπ. Κύπρου. Από το 2019, μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής και εξεταστικής επιτροπής.
2. Ευαγγελία Πατέρα, *Βιβλιοθήκες και Μουσεία στον ελληνικό κόσμο από την Αρχαϊκή περίοδο έως το τέλος της Αρχαιότητας* (ΑΠΘ, 2023-σήμερα).

Μέλος τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής διδ. διατριβών

1. Αβραάμ Σάββα, *Θεσμοί της αγοράς και μορφές οικονομικού ελέγχου στην ελληνιστική περίοδο με έμφαση στο Πτολεμαϊκό βασίλειο* (Πανεπ. Κύπρου, υποστήριξη: 2019).
2. Ανδρέας Μιχαηλίδης, *Το βασίλειο των Σόλων και η βορειο-δυτική Κύπρος: από την ίδρυση της Αιπείας μέχρι το τέλος της Αρχαιότητας* (Πανεπ. Κύπρου, υποστήριξη: 2023).
3. Ευδοξία Μηντζαρίδου, *Νόμισμα και δημόσια εικόνα στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία: Η περίπτωση των επαρχιακών κοπών στα χρόνια του Βαλεριανού και του Γαλλιηνού, 253-268 μ.Χ.* (ΑΠΘ, 2020-σήμερα).
4. Νικόλαος Γαβριηλίδης, *Οι αυτοκράτορες της δυναστείας των Σεβήρων και οι πόλεις του ανατολικού τμήματος της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας* (ΑΠΘ, 2021-σήμερα).

5. Κωνσταντίνος Πίγλιαβας, *Όψεις της οικονομίας της πολεμιαϊκής Αιγύπτου. Η περίπτωση των βασιλικών γεωργών* (ΑΠΘ, 2023-σήμερα).

Επίβλεψη μεταπτυχιακών διατριβών (Μάστερ)

Περ. 12-15 (Πανεπ. Κύπρου, περ. 2013-2018. ΑΠΘ, 2019-σήμερα).

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Μέλος της Συγκλήτου του Πανεπ. Κύπρου ως εκπρόσωπος της Φιλοσοφικής Σχολής (2008-2010).

Πρόεδρος της Συντακτικής Επιτροπής των Εκδόσεων του Πανεπ. Κύπρου (2016-2018).

Σύμβουλος σπουδών (Πανεπ. Κύπρου, 2004-2018. ΑΠΘ, 2023-σήμερα).

Υπεύθυνη έκδοσης Οδηγού Σπουδών (Πανεπ. Κύπρου, περ. 2005-2013).

Υπεύθυνη Erasmus για την κατεύθυνση Ιστορίας (Πανεπ. Κύπρου, περ. 2014-2017).

Μέλος επιτροπών του Κυπριακού Συμβουλίου Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ.) με γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία, Αρχαιολογία και Ελληνική Φιλολογία» (2012-2018).